

Dorothy i Louis Bohm

Dorothy Bohm była nie tylko jedną z pierwszych kobiet posługujących się fotografią jako medium sztuki, ale również jako współzałożycielką londyńskiej The Photographers' Gallery, pełniła fundamentalną rolę w rozwoju ważnych dla medium instytucji. Kolorowe i czarno-białe zdjęcia Bohm należą do nurtu humanistycznego reprezentowanego przez Henri Cartier-Bressona czy André Kertésza. Koncentracja na codzienności, uważna obserwacja otaczającego świata i umieszczenie w centrum kompozycji człowieka nadają twórczości Bohm uniwersalny i ponadczasowy wymiar.

Zdjęcia Dorothy Bohm stanowią główną narrację wystawy, którą uzupełniają materiały archiwalne, filmy, obiekty, listy związane z Louistem Bohmem i jego łódzką historią. Odnalezione po śmierci Dorothy Bohm w 2023 roku rodzinne skarby, które przetrwały wojnę i Zagładę eksponowane są w wyborze przygotowanym we współpracy z córką artystki Monicą Bohm-Duchen.

Wystawa przygotowana we współpracy z Kaunas Photo Gallery oraz Dorothy Bohm Estate.

Kurator: Adam Mazur

Współpraca kuratorska: Monica Bohm-Duchen

Dorothy Bohm urodziła się w żydowskiej rodzinie mieszkającej w Królewcu w Prusach Wschodnich (obecnie Kaliningrad w Rosji) w 1924 roku. W 1932 r., pod wpływem rozwijającego się nazizmu, jej ojciec przeniósł się wraz z rodziną do Memel (obecnie Kłajpeda) na Litwie. W czerwcu 1939 r. Dorothy została wysłana do Anglii.

Uczęszczała do małej szkoły w Sussex, po uzyskaniu matury, studiowała fotografię w Manchester College of Technology w latach 1940-1942. Po ślubie z innym uchodźcą, urodzonym w Łodzi, Louistem Bohmem, Dorothy otworzyła w 1946 roku portretowe „Studio Alexander” na Market Street w Manchesterze, by zarobić na życie zarówno dla siebie i kończącego doktorat męża.

W 1947 roku Dorothy i Louis odwiedzili kolonię artystów w Asconie w Szwajcarii, przez kolejne lata, choć osiedlili się w Londynie, dużo podróżowali. W latach 1954-5 mieszkali w Paryżu, a w 1956 r. w Nowym Jorku i San Francisco, odwiedzając także Teksas, Luizjanę i Meksyk, gdzie przez krótki czas eksperymentowała z kolorowym filmem Agfa. Po powrocie do Anglii para osiedliła się w Hampstead w północnym Londynie, a w 1958 roku Dorothy sprzedała Studio Alexander, porzucając na dobre portretowanie studyjne.

Jej córki Monica i Yvonne urodziły się odpowiednio w 1957 i 1960 roku. Pod koniec lat pięćdziesiątych Dorothy odkryła, że jej rodzice i młodsza siostra przeżyli wojnę w syberyjskich obozach pracy i obecnie mieszkają w Rydze na Łotwie. W 1963 roku jej rodzice otrzymali pozwolenie na przeprowadzkę do Anglii.

W 1969 roku Dorothy zorganizowała swoją pierwszą wystawę (w londyńskim Institute of Contemporary Arts); w 1970 roku opublikowała swoją pierwszą książkę, „A World Observed”, a w 1971 roku była ściśle zaangażowana w założenie The Photographers' Gallery w Londynie, której pozostała zastępcą dyrektora przez piętnaście lat.

W 1980 roku, po wizycie u André Kertésza w Nowym Jorku i zainspirowana jego fascynacją Polaroidem, Dorothy zaczęła robić zdjęcia w tym formacie, rozpoczynając tym samym własne przejście od fotografii czarno-białej do kolorowej. Odwiedzając kilka krajów w Azji, odkryła, że kolor

dał jej „nowe życie w fotografii” i od 1984 roku pracowała wyłącznie w kolorze. Przez kolejne dziesięciolecia, czy to w Londynie, czy za granicą, Dorothy nadal fotografowała, zawsze wierna własnej wizji świata. Opublikowano ponad dwadzieścia książek z jej pracami; jej prace były wystawiane i znajdują się w licznych kolekcjach publicznych i prywatnych. W 2009 roku została wybrana honorowym członkiem brytyjskiego Królewskiego Towarzystwa Fotograficznego. Chociaż przestała robić zdjęcia w 2017 roku, z pasją zajmowała się fotografią aż do śmierci w marcu 2023 roku.

Louis Bohm urodzony w 1920 roku w Łodzi jako syn Hermana (Joel) Bojma (ur.1891, Uściług (Ukraina) i Tauby Teresy Bojm, z domu Lewkowicz (ur. 1897, Częstochowa). W 1924 roku rodzi się jego siostra Chana. Rodzina mieszka najpierw przy ulicy Szkolnej 3 (obecnie Mielczarskiego), a następnie przy Placu Dąbrowskiego 2. Ojciec prowadzi firmę tekstylną Twista przy Piotrkowskiej 71, także pod nr 56. Ludwik uczęszczał do Miejskiego Gimnazjum Męskiego im. Józefa Piłsudskiego w Łodzi.

W listopadzie 1938 roku, wyjeżdża z Polski do Wielkiej Brytanii. Uczęszcza do szkoły językowej w Yorkshire, studiuje chemię na Uniwersytecie w Manchesterze, uzyskując tytuł magistra w 1944 r. i doktora w 1948 r.: „The Frictional Properties of Wool Fibres in Relation to Felting” (magister), „The Frictional Behaviour of Animal Fibres and its Relation to Some Technical Processes” (doktorat).

11 listopada 1945 poślubia Dorothy Israelit w Manchesterze. 24 sierpnia 1946 r. jego ojciec Herman, przybywa do Anglii, po ucieczce z Polski w 1940 r. (przez Stambuł, Belgrad, Triest, Palestynię). Dowiaduje się o śmierci matki i siostry, prawdopodobnie w getcie warszawskim. Jego wujowie Josef i Paweł oraz ich rodziny również giną w Holokauście.

W 1947 roku otrzymuje brytyjskie dokumenty, pracuje w Petrochemicals i Shell International. W 1957 roku rodzi się pierwsze dziecko, Moniki Teresy (drugie imię po matce Ludwika). W 1960 roku: narodziny drugiego dziecka, Yvonne Helen. W tym samym roku porzuca pracę w Shell, aby dołączyć do Bohm & Company, małej firmy tekstylnej swojego ojca specjalizującej się w produkcji dzianin dżersejowych, pierwotnie założonej w Manchesterze w 1947 r. (i zarejestrowanej w 1954 r.). Staje się pionierem/liderem w rozwoju i marketingu tkanin syntetycznych.

1963: Rodzice Dorothy otrzymują pozwolenie na opuszczenie Związku Radzieckiego i zamieszkanie w Wielkiej Brytanii.

1964: Akcje Bohm & Co. zadebiutowały na brytyjskiej giełdzie papierów wartościowych. W latach 70tych zakłada Kestrel Chemicals Ltd., a później firmy Kremer produkującej obrabiarki.

W 1988 przychodzi na świat pierwsza wnuczka, Hannah (nazwanej na cześć siostry Louisa). Po niej przychodzi na świat 3 kolejnych wnuków, Sarah, Harriet i Benjamin. 19 lipca 1994 umiera na atak serca w Clifden, Co.Galway, Irlandia (Eire).